

Περὶ τοῦ καπνοῦ (νικοτιανῆς), — πόθεν ἐξαρτᾶται ἡ καλὴ ποιότης τῶν τσιγάρρων. Ἡ ταχεῖα διάδοσις τῆς νικοτιανῆς ἀνὰ τὴν Εὐρώπην ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν αἰγλήν, ἣν κατ' ἀρχὰς περιεβάλλετο τὸ φυτὸν τοῦτο ὡς ἱαματικὸν δῆθεν μέσον. Δύο ἐκ τῶν πρώτων ἀποστόλων τοῦ καπνίσματος, ὁ Nicolo Menarde καὶ ὁ Jean Nicot ἐξύμνουν πανταχοῦ τὴν νικοτιανὴν ὡς ἱαματικὴν βοτάνην. Ὅπως πᾶν νέον ἱατρικὸν μέσον, οὕτω καὶ τὸ φυτὸν τοῦ καπνοῦ εὔρε θερμοτάτους ὑπερμάχους καὶ φανατικωτάτους ἀντιπάλους. Πρὸ τριακοσίων ἐτῶν ὑπῆρχεν ἡδη ὁλόκληρος φιλολογία περὶ τοῦ καπνοῦ. Ἱατροὶ καὶ βοτανικοὶ ἐξυμνοῦν αὐτόν· βασιλεῖς καὶ πάπαι ἀπηγόρευον αὐτόν· Ἰάκωβος Α' βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας συνέγραψε βιβλίον κατὰ τοῦ «κατηραμένου φυτοῦ»· ἐν Ῥωσίᾳ ἐπινοτομοῦντο οἱ καπνίζοντες, ἀλλαχοῦ δὲ ἐτιμωροῦντο ἐπὶ αὐστηρότερον. Καὶ ὅμως, παρὰ τοῦς διαγμούς τούτους, τὸ φυτὸν τοῦ καπνοῦ ἐκυρίευσεν τὸν κόσμον, ὅπως καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ, ὁ καφφές, τὸ τείον, τὸ οἰνόπνευμα.

Οἱ σημερινοὶ ἱατροὶ δὲν θεραπεύουσι πλέον μὲ τὸν καπνόν· σπανιώτατα γίνεται ἰσως χρῆσις αὐτοῦ εἰς κλύσματα — διατάσσεται δὲ ἐνίοτε καὶ πρὸς ἀναζωογόνησιν ἀσφυκτικῶν. Δικαίως ἡ ὑπερβολικὴ χρῆσις τοῦ καπνοῦ καταδικάζεται ὡς προξενούσα νόσους τοῦ στομάχου, τῆς καρδίας, τῶν ὀφθαλμῶν κτλ., ἀλλὰ τὸ μέτριον καπνίσμα θεωρεῖται ὡς ἀβλαβές, ὑπὸ τινος δ' ἐπόψεως νομίζεται μάλιστα καὶ ωφέλιμον· ἀλλ' ἡ ωφέλεια αὕτη εἶνε πολὺ ἀμφίβολος καὶ προβληματικὴ. Διὰ πειραμάτων ἀπεδείχθη μόνον ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ καπνοῦ δύνανται νὰ παρακωλύσῃ τὴν ἀνάπτυξιν τινῶν εἰδῶν βακτηριδίων.

Ἀλλ' ἡ βακτηριδιολογία ἀνεκάλυψε καὶ ἄλλας τινὰς ἀμοιβαίας σχέσεις μεταξὺ τοῦ φυτοῦ τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν βακτηριδίων, αἵτινες παρέχουσιν εἰς τοὺς καπνίζοντας τὴν ἐλπίδα ὅτι εἰς τὸ μέλλον θὰ καπνίσωσι μὲ ὀλιγώτερα χρήματα καλῆτερα τσιγάρρα.

Ὁ καπνὸς ὡς γνωστὸν δὲν εὐδοκίμει ἐπ' ἴσης εἰς ὅλας τὰς χώρας. Ἐν Γερμανίᾳ λόγου χάριν ἐγένοντο πᾶσαι αἱ δυναταὶ προσπάθειαι πρὸς παραγωγὴν καλοῦ καπνοῦ, εἰσῆχθη ἐξ Ἀμερικῆς ὁ καλλίτερος σπóρος, τὸ ἔδαφος ἐκαλλιεργήθη μετὰ πάσης ἐπιμελείας, τὸ φυτὸν ἔτυχε πάσης περιποιήσεως καὶ περιδάλψεως, ἀλλ' εἰς μάτην· τὰ γερμανικὰ τσιγάρρα ἀναπέμπουσι δυσάρεστον ὀσμὴν. Πόθεν ἄρα γε ἐξαρτᾶται κυρίως ἡ ποιότης τῶν τσιγάρρων; Ἀναμφιβόλως τὸ κλίμα καὶ ἡ φύσις τοῦ ἐδάφους ἔχουσι μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν φυτῶν. Ἀλλ' ἄρα ἐκ μόνων τούτων ἐξαρτᾶται ἡ καλὴ ἢ κακὴ ποιότης; ἐκ μόνης τῆς φαιότητος τῶν φύλλων τὸ ἄρωμα τοῦ καπνοῦ; — Τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο παρέχει ἡμῖν διατριβὴ τις τοῦ E. Suchsland, δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ ἐφημερίδι «τῆς Γερμανικῆς βοτανικῆς Ἑταιρείας».

Ὡς γνωστὸν, τὰ συγκομιζόμενα φύλλα τοῦ καπνοῦ, ἅπερ εἶναι κίτρινα, ὀφείλουσι, πρὶν ἢ πωληθῶσιν ὡς καλὸν ἐμπόρευμα, νὰ ὑποστῶσιν ἰδιαίτεραν τινὰ χημικὴν ἀλλοίωσιν. Ἐν τῇ ἀρίστῃ σταφυλῇ δὲν ὑπάρχει ἀκόμη οἶνος· ὁ χυμὸς τῆς σταφυλῆς πρέπει πρότερον νὰ ὑποστῇ ζύμωσιν, ἢ ὡς λέγόμεν κοινῶς, νὰ βράσῃ, ὅπως μετατραπῇ εἰς οἶνον, ὅπως λάβῃ οἰνόπνευμα (ἀλκοόλιον), ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ τὸ λεπτὸν ἄρωμα, τὸ bouquet. Ὅμοιον εἰ καὶ ἀνάλογον πρέπει νὰ πάθῃ καὶ τὰ φύλλα τοῦ καπνοῦ, πρέπει νὰ ζυμωθῶσι. Ἐξωτερικῶς φανερῶνται τὰ ἀποτελέσματα τῆς ζύμωσης ἐν τῇ μεταβολῇ τοῦ χρώματος τῶν φύλλων, ἅτινα ἐκ κίτρινων γίνονται μελάχρσα.

Ἀλλ' ἡ φύσις τῆς ζύμωσης δὲν ἐγκτεται μόνον ἐν τῇ μεταβολῇ ταύτῃ τοῦ χρώματος τῶν φύλλων. Ἡ χημικὴ σύστασις τῶν φύλλων ὑφίσταται ἄλλας βαθυτέρας καὶ οὐσιωδεστέρας μεταβολάς. Δι' αὐτῶν γεννῶνται αἱ ἀρωματικαὶ ὕλαι, αἵτινες καίονται ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τῆς γέσεως καὶ τῆς ὀσφρήσεως καὶ ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος τὰς ἰδιορρυθμούς καὶ δυσπεριγράπτους ἐκείνας ἐνεργείας.

ἅς κάλλιστα γινώσκουσι πάντες οἱ καπνίζοντες. Οὕτω λοιπὸν ἡ ζύμωσις τῆς νικοτιανῆς εἶναι ὁ σπουδαιότατος παράγων τῆς ποιότητος τῶν τσιγάρρων.

Ἀλλ' ἡ φύσις καὶ οὐσία αὐτῆς τῆς ζύμωσης τοῦ καπνοῦ δὲν εἶχεν ἐξηρευνηθῇ εἰσὶ μετὰ τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας. Ἐδεῶρον αὐτὴν μέχρι τοῦδε ἁπλῶς καὶ ἀνεξετάστως ὡς ἔργον τῆς ὑγρασίας, τοῦ ἐν τῷ ἀέρι ὀξυγόνου, τῆς θερμότητος — ὡς καθαρῶς χημικὸν φαινόμενον, δυνάμενον νὰ συντελεσθῇ ἐν οἷα δῆποτε χώρα καὶ ὑπὸ οἷον δῆποτε κλίμα. Ἀλλὰ πᾶσα ζύμωσις ὁργανικῶν οὐσιῶν, βαθύτερον καὶ ἀκριβέστερον ἐξεταζομένη, εὐρίσκειται ἐπὶ τέλους οὐδὲν ἄλλο οὐσα ἢ τὸ ἔργον μικροσκοπικῶν ὁργανισμῶν, βακτηριδίων. Ὅπως ἡ ζύμωσις τοῦ οἰνοπνεύματος, τοῦ γαλακτικοῦ ὀξέος, κτλ., οὕτω καὶ ἡ τοῦ καπνοῦ συντελεῖται διὰ τῆς ἐνεργείας ἰδιαίτερων μικροοργανισμῶν, καὶ δὴ βακτηριδίων.

Τοῦτο μαθάνομεν ἐκ τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης διατριβῆς τοῦ Suchsland, ὅστις εὔρεν ἐπὶ καπνοῦ διατελοῦντος ἐν ζύμωσει βακτηρίδια καὶ κόκκους, πολυπληθεῖς μὲν κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀτόμων, ὀλίγους δὲ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰδῶν. Ὁ Suchsland ἐβεβαίωθη ὡσαύτως ὅτι τὰ παράγοντα τὴν ζύμωσιν βακτηρίδια εἶναι διάφορα εἰς τὰς διαφόρους χώρας. Ἐξέδρεψε δὲ τὰ βακτηρίδια ταῦτα καθαρῶς, ἥτοι κεχωρισμένα ἀπὸ ἄλλων εἰδῶν, καὶ μετεφύτευσεν εἰς τὰ ἀμερικανικὰ εἶδη ἐξ αὐτῶν εἰς φύλλα καπνοῦ, φερόντος ἐν Γερμανίᾳ καὶ προωρισμένου εἰς ζύμωσιν. Δοκιμάσας ἔπειτα τὸν καπνὸν τοῦτον εὔρεν ὅτι εἶχε τὴν αὐτὴν γεῖσιν καὶ ὀσμὴν, ἣν εἶχεν ὁ καπνός, ἐξ οὗ παρέλαβε τὰ βακτηρίδια. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ἀπεδείχθη ὅτι ἡ ποιότης τῶν τσιγάρρων ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τοῦ εἶδους τῶν βακτηριδίων, ἅτινα παράγουσι τὴν ζύμωσιν τοῦ καπνοῦ. Ἡ πρακτικὴ ωφέλεια, ἣν δύνανται εἰς τὸ μέλλον νὰ ἔχωσι τὰ πειράματα ταῦτα, εἶναι προφανής. Αὐτὸς ὁ Suchsland ἐκφράζεται περὶ τοῦτου ὡς ἑξῆς:

«Ἐν πάσαις ταῖς χώραις τῆς Γερμανίας, ἐνθα καλλιεργεῖται ὁ καπνός, ἡ κυριώτερα φροντίς, πρὸς βελτίωσιν τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ, κατεβλήθη μόνον ἐν τῇ καλλιέργειᾳ τοῦ ἐδάφους καὶ τῇ εισαγωγῇ ὅσον τὸ δυνατόν καλλιτέρων σπόρων. Ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἠδδοκίμησεν ὡς ἐκ τοῦτου τὸ φυτὸν, ἡ ποιότης ὅμως τοῦ καπνοῦ ἔμεινε κατωτέρα, διότι μετὰ τοῦ σπόρου δὲν συμπαραελήφθησαν ἐκ τῆς πατρίδος τοῦ καπνοῦ καὶ οἱ τὴν ζύμωσιν παράγοντες σχιζομυκητῆς· ἐπομένως τὰ καπνὰ παρ' ἡμῖν δὲν ὑφίστανται τοσούτω τελείαν ζύμωσιν, ὅσον ἐν ταῖς θερμαῖς ἐκείναις χώραις, ἐνθα οἱ τῆς ζύμωσης ὁργανισμοὶ ἔχουσι περισσοτέραν δυνάμιν καὶ ἐνέργειαν ἢ οἱ παρ' ἡμῖν. Ἀλλὰ διὰ τῶν καταλλήλων σχιζομυκητῶν δυνάμεθα καὶ εἰς τὰ ἡμέτερα καπνὰ νὰ εἰσαγάγωμεν τὴν τελειότεραν ἐκείνην ζύμωσιν. Τοῦλάχιστον τὰ γενόμενα πρὸς τοῦτο πειράματα παρέσχον ἡμῖν θετικὰ καὶ βέβαια ἀποτελέσματα, καὶ πολλὰκις ἢ διὰ ξένων σχιζομυκητῶν γενομένη βελτίωσις τοῦ καπνοῦ ἦτο τοσαύτη, ὥστε ἀκριβεῖς εἰδήμονες τῶν γερμανικῶν καπνῶν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἐκάπνιζον ἐγγύφριον καπνόν.»

Εἶνε φανερόν ὅτι τὰ πειράματα ταῦτα, ἂν τελειοποιηθῶσι, δύνανται νὰ ἔχωσι πρακτικὸν ἀποτέλεσμα, λίαν ἐνδιαφέρον διὰ τοὺς καπνίζοντας· διὰ τὴν ἐπιστήμην ὅμως εἶνε ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐνδιαφέροντα.

Μόλις πρὸ διακοσίων ἐτῶν ἀνεκαλύφθη ὁ «ἀόρατος κόσμος» τῶν μικροοργανισμῶν. Ἀπὸ ὀλίγων μόλις δεκαετηρίδων ἤρξατο σκοπῆμας διερευνώμενος ὁ κόσμος οὗτος. Καὶ ὅμως πόσας ωφελείας πορίζονται ἡ ἱατρικὴ καὶ ἡ βιομηχανία ἐκ τῆς ἐλλιποῦς εἰσέτι καὶ ἀτελοῦς γνώσεως αὐτοῦ, καὶ πόσους θριάμβους δικαιούται νὰ προσδοκᾷ εἰς τὸ μέλλον ἐκ τῆς τελειοτέρας ἐξερρηνίσεως τοῦ μικροσκοπικοῦ τοῦτου κόσμου τὸ ἀκαμάτως ἐργαζόμενον πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου!

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.)

K. Φ.